

8

Bijna niemand doet nog Duits

Vanwege de dramatisch lage instroom gaat de Leidse opleiding mogelijk met Utrecht en Amsterdam samenwerken. Ondertussen zitten werkgevers al achter eerstejaars aan. 'Ik krijg elke week een baan aangeboden'

Big data Waarom verdwenen de Maya, maar overleefden anderen?

10

15

Noiseduo VULVA 'Het is alarmerend dat politici ons het zwijgen willen opleggen'

Klimaatactivist Vijf jaar geleden kreeg Aniek Moonen 'de schop onder mijn kont die ik nodig had'. Ze werd voorzitter van de Jonge Klimaatbeweging en onderhandelt nu met politici. 'Ik snap dat er activisten zijn die zeggen: genoeg gepraat'

6

Jaarafspraken leiden tot ‘toxische cultuur’

Jonge wetenschappers tekenen vaak jaarafspraken en nemen vervolgens te weinig vrij omdat ze druk voelen om te blijven doorwerken. Dat blijkt uit een onderzoek van de FNV, promovendi- en postdocpartij PhDoc en het Leids Promovendi Overleg (LEO).

DOOR VINCENT BONGERS

Steeds vaker krijgen jonge Leidse docenten, promovendi en postdocs het verzoek van hun leidinggevenden om een zogeheten jaarafpraak, ook wel functiecontract genoemd, te tekenen. Je maakt dan afspraken met je werkgever over de werkzaamheden die je gaat doen in een jaar. Vakantiedagen aanvragen hoeft niet meer. In een ideale situatie verhoogt dat de vrijheid en vermindert het bureaucratisch gedoe. Maar de jaarafspraken kunnen ook zeer problematisch zijn, bleek onlangs al uit een rondgang van *Mare*. Medewerkers worden slecht geïnformeerd over de gevolgen van de contracten en nemen te weinig vrij omdat ze druk voelen om door te blijven werken. Verder worden de jaarafspraken misbruikt om geld uit te sparen. Universiteitsraadspartij PhDoc, de FNV en het LEO maken zich al langer zorgen over de jaarafspraken en hielden een enquête onder ‘early career academics’.

Negentig beginnende wetenschappers deden mee: slechts een klein deel van alle jonge wetenschappers aan de universiteit, erkennen de onderzoekers. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt desondanks dat er problemen zijn. Van de groep geënquêteerden bleek 45 procent een jaarafpraak te hebben. Frappant is dat drie van hen volgens de Leidse systemen een jaarafpraak hebben, terwijl zij melden daarvoor niet te hebben getekend. Verder wisten de respondenten vaak niet afdoende wat de implicaties zijn van deze functiecontracten. Soms toont de universiteit zich een slechte werkgever, aldus het rapport. Een respondent laat weten dat een instituut personeel dat nog vakantiedagen overheeft onder druk zet om toch maar een jaarafpraak te tekenen. Een andere medewerker schrijft dat het ‘lastig is om vakantieplannen te maken’ door de jaarafspraken. Uit de enquête blijkt dat 34 procent van de respondenten druk voelde om hun vakantieplannen aan te passen.

Lang niet iedereen is ontevreden. Medewerkers die een goede relatie hebben met hun leidinggevende zien vooral voordelen. ‘Ik kan makkelijk met mijn supervisor afspraken maken over vrij nemen’, schrijft een jonge wetenschapper. ‘Ook kan ik, als het nodig is, meer uren opnemen.’ De onderzoekers stellen dat wetenschappers, nog los van de jaarafspraken, snel geneigd zijn om te weinig vakantie te nemen. Van de 65 voltijdmedewerkers gaven er twintig aan dat ze in 2022 minder dan twintig vakantiedagen hebben opgenomen, terwijl ze recht hebben op tussen de 29 en 41 dagen. Dat is 30,8 procent. Verontrustend hoog, vinden de onderzoekers. Een van de respondenten schrijft dat collega’s ‘opscheppen over dat ze doorwerken tijdens kerst’. De onderzoekers concluderen dan ook dat er op de universiteit een ‘toxische cultuur heerst als het gaat om vakantiedagen opnemen’. Om jonge wetenschappers beter te beschermen moet de universiteit dan ook geen jaarafspraken aan promovendi, postdocs en docenten aanbieden, vinden de organisaties. Het rapport wordt waarschijnlijk op 20 maart tijdens de universiteitsraadsvergadering besproken.

Inschrijfsysteem blijft ‘heel groot probleem’

Faculteitsraden slaan alarm over het inschrijfsysteem MyStudymap, dat dit academisch jaar is ingevoerd. Via dat systeem moeten studenten zich inschrijven voor tentamens en vakken, en die inschrijving vervolgens herbevestigen. In tien procent van de gevallen gaat dit echter fout.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

De faculteitsraad Geesteswetenschappen kaartte de problematiek als eerst aan, waarna de raden van Rechten en de Faculty of Governance and Global Affairs (FGGA) volgden. Die laatste heeft al een open brief gestuurd aan het college van bestuur, zei raadslid Elizabeth den Boer onlangs in de faculteitsraad van Geesteswetenschappen. ‘Ik denk dat we ons met zijn allen heel erg zorgen moeten maken over wat er gebeurt als dit streng wordt gehandhaafd’, zei Den Boer. ‘Dat levert niet alleen stress op voor studenten, met eventueel studievertraging tot gevolg, maar ook voor administraties. Nog steeds zijn alle weffouten niet uit het systeem. Wat gaat Geesteswetenschappen doen?’ Raadslid Jan Sleutels viel haar bij. ‘Deze zorgen hebben we ook in januari al uitdrukkelijk ver-

‘Bij negentig procent van de studenten werkt het wel goed, dus het systeem faalt niet honderd procent’

meld. Het systeem zou waterdicht moeten zijn, maar dat is apert niet het geval.’ Den Boer: ‘Er wordt steeds gezegd: “We willen goed voor iedereen zorgen.” Maar als zo veel faculteitsraden hierover klagen, kun je toch niet meer zeggen dat het college van bestuur het zo wil? Alle faculteitsraden roeren zich nu.’ Raadslid Nicole van Os stelde voor het voorbeeld van FGGA te volgen. ‘Kunnen wij als faculteitsraad, misschien met steun van het faculteitsbestuur, ook een brief naar het college sturen met de boodschap dat we hier een heel groot pro-

bleem zien? Of andersom, dat het faculteitsbestuur een brief schrijft met ondersteuning van de raad?’ Het faculteitsbestuur reageerde daarop afwachtend. Decaan Mark Rutgers zei dat de faculteit ‘niet vrij is om zelf te kiezen’ wel of geen gebruik te maken van MyStudymap. Bestuurslid Jeroen Touwen gaf aan dat hij de zorgen van de raad al in verschillende overleggen had aangestipt, maar dat andere faculteiten de zorgen in eerste instantie niet beaamden. Nu andere faculteitsraden zich ook uitspreken, geeft dat volgens Touwen ‘een heel nieuw beeld van de problematiek’ waaruit blijkt dat ‘het systeem niet zo goed werkt als men aanvankelijk beweerde’. Maar, zegt hij ook: ‘Bij negentig procent van de studenten werkt het wel goed, dus het is ook niet zo dat het systeem honderd procent faalt.’ Den Boer: ‘We weten dat er kinderziektes in zitten. Ik zeg nu tegen studenten die zich op de juiste manier hebben ingeschreven dat ze een screenshot moeten maken, zodat ze later kunnen bewijzen dat ze het goed hebben gedaan zodra hun inschrijving onverhoopt is verdwenen.’ Van Os voegde daar nog aan toe dat het er ook voor kan zorgen dat veel studiepunten hierdoor niet worden gehaald. ‘Dan hebben we ook een financieel probleem.’

Naar Venus turen

Tijdens de landelijke sterrenkijkdagen stonden mensen in de rij om door de enorme telescoop van de Oude Sterrewacht de ruimte in te kijken. Het weer was helder waardoor hemellichamen als Venus goed te zien waren. Dat zorgde ervoor dat het druk was bij de oudste universitaire sterrenwacht ter wereld. Foto Taco van der Eb

Schunnige gedichten in plaats van avondje Netflix

De universiteitsbibliotheek heeft de hand weten te leggen op een klein zeldzaam ‘steekboekje’ uit de zeventiende eeuw met schunnige gedichten. Het was een liefdesspelletje dat jonge stellen samen speelden op lange donkere winteravonden: ze staken een speld in de sneede van het boekje – vandaar een ‘steekboekje’ – en lazen het vrouwen- en mannenversje voor op de gekozen bladzijde. Die lollije en schunnige gedichtjes waren een beschrijving van hun ware hart, en leidden tot hilariteit alom. Hoewel de boekjes destijds immens populair waren, zijn er maar weinig van overgebleven. Mogelijk sneuvelde ze regelmatig onder een glas wijn of belandden in het haardvuur als ze versleten waren. De universiteitsbib is dan ook erg blij met de vondst, die voluit ‘t Vermaecklijck Steeck-boeckjen, Waer in de Secreten des Hertzen van Jongh-mans en Dochters te lesen heet. Conservator westerse drukwerken Kasper van Ommen noemt het ‘een even zeldzaam als vermakelijk inkijkje in de populaire cultuur van de zeventiende eeuw. Met dit boekje in de hand zie je voor je hoe jongens en meisjes zich destijds vermaakten op lange winterse avonden zonder Netflix: Nederlanders waren voor de zeventiende eeuw behoorlijk seksueel bevrijd. De gemiddelde huwelijksleeftijd was 25, dus er was veel tijd om te daten. Jongens en meisjes gingen samen op stap en hielden feestjes, waarbij dit boekje ook gebruikt zal zijn. De jongen leest bijvoorbeeld: *ick let daer op ghy weet niet hoe Dat 'k voor mijn winst niet veel en doe Maer kuyeren soetjes langs de straets En praetjes houden met de maets.*

Waarna het meisje antwoordt: *ick hoop te krijgen noch een man Die fraey en neerstigh werken kan. ick heb seer garen aen de broeck Doch 't werken ick niet veel en soeck.*

‘Er staat zoveel als: “Ik wil een man die hard werkt, want dan hoef ik zelf niet zoveel te doen”, zegt Van Ommen in het Leidsch Dagblad. De populaire dichter Jan Jansz. Starter (1593-1626) schreef de versjes. De uitgever staat er niet bij, maar volgens de UB is er geen twijfel over mogelijk dat Gillis Joosten Saeghman (1619-1704) de uitgever was. Die legde zich toe op populair drukwerk, zoals reisboekjes en volksromans. Voor de afbeeldingen gebruikte Saeghman versleten hout-snedes die niet waren bedoeld voor dit boekje. ‘Het zal de pret bij de jongelingen niet gedrukt hebben’, aldus de universiteitsbibliotheek.

Het muzikale genie dat voetnoten kon neuriën

Er zijn muziekstukken die zo mooi zijn dat je die in allerlei uitvoeringen wil horen. Dan heb je muziekstukken die zo subliem zijn dat je die in slechts één uitvoering kunt horen. Chopin luister ik altijd in de uitvoeringen van Arthur Rubinstein, liefst op lp.

Voor mij is er geen relevant verschil tussen Chopin en Rubinstein. Als ik de een luister, luister ik de ander. Van Mozarts *Requiem*, daarentegen, of *You'd Be So Nice To Come Home To* van Cole Porter kan een mens volgens mij in niet genoeg versies bezitten. Ik geloof niet dat dat ligt aan de kwaliteit van de muziek in kwestie, maar eerder aan het moment en de context waarin je die muziek voor het eerst hoorde. Hoe jonger je was, hoe groter de kans dat compositie en uitvoerende één voor je zijn. Zo ben ik opgegroeid met de platen van Rubinstein die Chopin speelt en zie ik het doorgroefde hoofd van een bejaarde Rubinstein voor me als ik aan Chopin denk. Raar natuurlijk, omdat Frédéric zijn negenendertigste levensjaar niet eens voltooide, maar de platenhoesfoto's van het RCA-label waar de opnames verschenen zijn al op jonge leeftijd in mijn hersenen gebrand. Er is maar één muziekstuk in mijn muzikale wereld dat niet aan bovenstaande wetmatigheid lijkt te voldoen. In dat geval moet ik serieus de mogelijkheid overwegen dat dit een zodanig bijzondere uitvoering is dat deze simpelweg niet overtroffen kan worden – al gaat het eigenlijk om twee versies van hetzelfde stuk door dezelfde musicus maar opgenomen met een tussenpoos van ruim vijftientig jaar en door mij pas beluisterd rond mijn vijftientigste levensjaar.

Dat zijn de *Goldberg Variaties* van Johannes Sebastian Bach, ternauwernood aan de muzikale vergetelheid ontrukkt door de briljante en getroebleerde jonge Canadese pianist Glenn Gould, wiens debuut in 1955 bestond uit zijn eerste opname van de *Goldberg Variaties*. Zesentwintig jaar later, niet lang voor zijn dood, nam hij de variaties nog eens op, nu veel langzamer, onopgesmukter en bedachtzamer – en bijna anderhalf keer zo lang. Ik weet niet in welke mate Gould zich ervan bewust was dat hij de structuur van de compositie, een begin – en een eindaria met ertussen dertig contrapunctuele variaties, nabootste door zijn carrière te beginnen en te beëindigen met deze variaties. Het leven van de pianist als contrapunt voor de compositie die hem legendarisch maakte.

Gould was zelf in de kwarteeuw die tussen de twee opnames lag heel anders gaan denken over de variaties – vandaar het grote verschil tussen de twee. Wat de twee versies gemeenschappelijk hebben in hun uitvoering echter is iets wat de opnametechnicus van dienst bijkans gek moet hebben gemaakt: Gould neuriet hoorbaar mee. Nauwelijks hoorbaar in 1955, maar zeer aanwezig in 1981. Hij neuriet niet met de melodie mee, hij volgt zijn eigen melodieën. Ik kan me alleen maar indenken hoe standvastig de jonge Gould in 1955 moet zijn geweest om zijn geneurie niet te laten sneuvelen op het mengpaneel van de opnametechnicus. In 1981 was hij zo legendarisch dat niemand hem een strobreed in de weg gelegd zal hebben.

Goulds geneurie is het geneurie van een muzikaal genie – het is op zichzelf al de moeite van het luisteren waard. Maar wat de *Goldberg Variaties* voor mij misschien wel het meest indrukwekkende stuk muziek ooit maken (en dat zegt wat, ik heb anders dan mijn geslacht wordt toegedicht geen voorliefde voor voorkeurslijstjes) is dat ik altijd het gevoel krijg als ik naar de stukken luister dat Glenn Gould al pianospelend de muziek met zijn stem annoteert. Hij neuriet de voetnoten er als het ware bij. Hij laat je precies weten waar een andere lezing mogelijk is, waar hij vindt dat er iets ontbreekt, waar de muziek bijzonder treffend geschreven is, welke paar noten hem aan een paar andere noten doen denken, hij neuriet: sic!, hij maakt je attent op de belangrijke passages. Misschien denk ik dit slechts omdat ik rond mijn vijftientigste, een klaar-blijkkelijk toch nog beïnvloedbare leeftijd, Richard Powers' verpletterende *The Goldbug Variations* las, wat over wetenschap en Goulds *Goldberg Variaties* ging, maar het kwaad is hoe dan ook geschied. Al lang voordat mijn tekstverwerker *Cite While You Write*-functionaliteit kende, wist ik dat de echt begenadigden onder ons al musicerend voetnoten kunnen neuriën.

Remco Breuker is hoogleraar Koreastudies

Een op de vijf medewerkers heeft last van intimidatie en agressie uitsluiting

Ruim 18 procent van de medewerkers van de faculteit Geesteswetenschappen ervaart ongewenst gedrag zoals intimidatie, verbale agressie, uitsluiting en roddelen door collega's. 'Dit is volstrekt onacceptabel.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Dat blijkt uit de facultaire Personeelsmonitor. Daarnaast geeft 23 procent van de medewerkers aan ongewenst gedrag bij anderen te zien gebeuren. Vooral roddelen en verbale agressie zijn volgens de monitor 'beduidend toegenomen'. Met name het wetenschappelijk personeel, internationals en medewerkers met een tijdelijk contract ervaren een lagere sociale veiligheid dan andere groepen. De respondenten gaven ook aan het lastig te vinden elkaar aan te spreken op gedrag. Verder blijft de werkdruk problematisch hoog, vooral veroorzaakt door regeldruk en bureaucratie.

Ook blijkt uit de monitor dat medewerkers zich minder thuis voelen op de faculteit dan voorheen en te weinig ontwikkelingsmogelijkheden ervaren. Vrijwel alle internationals vinden dat zij bij aankomst onvoldoende ondersteuning krijgen bij het vinden van huisvesting en het ontwikkelen van een thuisgevoel.

De uitkomsten van de monitor zijn iets positiever dan die van 2018 en 2014, maar bungelen in verhouding tot de andere Leidse faculteiten onderaan.

Raadslid Jan Sleutels zei 'sceptisch' te zijn over de monitor. 'De bedoelingen zijn altijd goed, maar de resultaten verbeteren niet. Waarom lukt het niet, wat gaat er fout?'

Hij schrok vooral van het percentage respondenten dat ongewenst gedrag ervaart. 'Een op de vijf medewerkers, dat is volstrekt onacceptabel. Waarschijnlijk is het zelfs nog meer, want niet iedereen meldt het. Ik vind het heel erg en triest.' Ook vond hij dat de monitor te veel is gericht op wetenschappelijk personeel en mensen met tijdelijke contracten. 'Dat is niet onterecht, maar het ondersteunend personeel wordt vergeten. Daar is het ziekteverzuim al jarenlang heel hoog en wordt ontzettend veel leed ervaren op het gebied van werkdruk en sociale veiligheid. Dat vind ik hier onderbelicht.'

Hoofd personeelszaken Annemiek Hogendorp zei daarop dat het onderwerp sociale veiligheid al sinds 2014 een punt van aandacht is. 'We hebben er heel veel aan gedaan, maar het heeft nog niet tot een veiliger werkklimaat geleid.'

Om daar verandering in te brengen is de faculteit van plan de theatervoorstelling *Mindlab* te boeken voor alle medewerkers. Die heeft ook op onder meer de Universiteit Utrecht en Eindhoven gespeeld. 'Het is een bijzonder project', aldus Hogendorp. 'Het kan iets meer onder de huid komen en je kan op een andere manier over sociale veiligheid in gesprek komen.'

Decaan Mark Rutgers is ook enthousiast: 'Hoe zorg je dat je met elkaar in gesprek komt en elkaar kunt aanspreken? Daar zit het probleem. Het toneelstuk geeft handvatten om dat gesprek te voeren middels vergelijkingsmateriaal dat niet echt is.'

Veel raadsleden denken dat het probleem van sociale veiligheid begint bij een gebrek aan leidinggevende competenties. 'Hoe zit het met de opleiding van de leidinggeven-den zelf?' vroeg raadslid Arnout van Ree zich af. 'Ze hebben vaak geen idee wat de regels zijn omtrent ziekte en verlof of re-integratie. Zij moeten de handvatten krijgen om goed te kunnen functioneren.'

Volgens hem zijn veel medewerkers in een leidinggevende functie gerold, zonder ervaring te hebben met personeelsmanagement en problematiek rondom sociale veiligheid. 'Op een gegeven moment is de werkdruk of de sociale veiligheid al zo hoog opgelopen, dat ze te laat zijn. Zij moeten die leidinggevende tools dus eerder krijgen, dan kun je veel voorkomen. Niet facultatief, maar verplicht.'

'Daar wordt al op gehandeld', reageerde Hogendorp. 'Het is misschien niet allemaal zichtbaar, maar er gebeurt wel wat. Leidinggevendenden zijn een cruciale spil in dit verhaal.' Sleutels: 'Hoe actief en responsief moet je zijn als leidinggevende? Moet je alleen maar reageren wanneer het systeem zegt dat er iets moet worden gedaan of wanneer een medewerker een klacht heeft? Of heb je een grotere zorgtaak tegenover medewerkers? Ik neig naar het tweede. Ik denk dat er bij leidinggevendenden binnen onze faculteit enorme verschillen zijn in de taakopvatting.'

Koppige agenten zijn niet per se slecht

'Ze vertrouwen hun eigen professionele oordeel en nemen niet klakkeloos het advies van een computer over'

Politieagenten luisteren niet blind naar adviezen van algoritmes maar volgen die alleen op als ze overeenkomen met hun intuïtie, ontdekte bestuurskundige Friso Selten.

DOOR MARK REID
FOTO TACO VAN DER EB

te voorspellen waar misdaden worden gepleegd. De politie wil onderzoeken hoe zij AI op een verantwoorde manier ook voor andere doelen kan inzetten. Voor Selten aanleiding om te kijken hoe goed agenten eigenlijk het advies van een computer opvolgen.

De onderzoeker schotelde twee groepen agenten een scenario voor: er is een plof kraak op een pinautomaat gepleegd en de daders zijn voortvluchtig. De AI geeft beide groepen een suggestie waar de agenten de boeven het best kunnen onderscheppen.

'Ons experiment is gebaseerd op een systeem dat de politie nu ontwikkelt', vertelt Selten. 'Dat voorspelt de vluchtroute van een verdachte en kan vervolgens een agent assisteren bij het vinden daarvan. Wij hebben daar een proefopstelling van gebouwd. Door verschillende agenten verschillende voorspellingen te geven, wilde ik kijken wat de invloed was van de AI op hun keuze.'

De ene groep kreeg te horen dat ze het best richting een snelwegoprit konden rijden. Die tip komt overeen met de ervaring van de agenten, de snelweg is een veelgebruikte ontsnappingsroute na een plof kraak. De andere helft kreeg juist te horen dat ze het best via een provinciale weg naar een nabijgelegen stad moesten rijden, informatie die niet directe strookte met de intuïtie van de agenten.

Om de keuze van de AI verder te onderbouwen gaf de proefopstelling ook uitleg over de keuze voor de locatie. Selten: 'Voor mensen is het vaak moeilijk om te zien waarom een algoritme een bepaalde uitkomst geeft. Ons idee was dat de agenten door duidelijke uitleg vaker het advies van AI zouden overnemen.'

'We hebben eerst een vrij lange uitleg geprobeerd, maar in het echt worden dit soort keuzes in een *split second* gemaakt, dus dat werkt niet. Daarom hebben we uiteindelijk gekozen voor een vrij directe uitleg. Het systeem zegt: "Ik weeg deze factoren mee en daarom denk ik dat de vluchtroute zo loopt." Als je snel moet beslissen, wil je niet eerst een hele tekst doorlezen.'

Ondanks de bondige uitleg blijkt uit het experiment dat de agenten eigenlijk alleen luisterden naar wat de AI voorstelde als het overeenkwam met hun eigen intuïtie: het snelweg-advies volgden ze op. Adviseerde de computer de andere richting, dan reden ze alsnog richting snelweg.

'Politieagenten zijn eigenlijk best koppig, wat niet per se slecht is', zegt Selten. 'We wilden weten of ze luisteren naar een algoritme terwijl ze zelf denken dat een andere beslissing beter is. Dat bleek niet zo te zijn. Zelfs als we uitleg gaven over de keuze van AI maakte dat eigenlijk niet uit. Daaruit concluderen we dat politieagenten vertrouwen hebben in hun eigen professionele oordeel. Ze luisteren niet blind naar een computer. Een algoritme kan helpen door bijvoorbeeld bij te sturen, maar als het in de ogen van een agent een foute aanbeveling doet, nemen ze dat niet klakkeloos over.'

Hoewel het positief is om niet blind te varen op advies van een computer, heeft die koppigheid ook nadelen. Selten: 'Stel dat je een positief beeld van agenten hebt en een AI-systeem op een bepaalde manier bevooroordeeld is. Dan is dit een goede uitkomst, want de agenten nemen het slechte advies niet over. Maar omgekeerd, als een AI heel goed en onbevooroordeeld zou werken en juist de menselijke besluiten twijfelachtig zouden zijn, dan blijven agenten hun fouten maken omdat ze niet luisteren naar de correctie.'

Maar als agenten niet geneigd zijn advies over te nemen dat niet met hun eigen ideeën strookt blijft wel de vraag hangen: wat heb je aan een AI als niemand ernaar luistert?

Selten: 'Het flauwe antwoord is dat je meer onderzoek nodig hebt hoe je dit op een goede manier inricht. Als je bijvoorbeeld op zoek bent naar frauderende burgers kun je het systeem zo inrichten dat één helft van de controles op basis van de AI-voorspellingen gedaan wordt en één helft willekeurig. Als je dan bij de AI-groep meer fraude aantreft dat weet je dat je op het goede spoor zit met het algoritme.'

'Een andere mogelijkheid is kijken naar hoe het bij CAS is geregeld. Daar wordt de informatie uit het systeem niet direct aan agenten op straat gegeven, maar aan een specialist. Dat is iemand die het systeem heel goed snapt, die weet hoe de AI werkt en hoe je de informatie moet interpreteren. Als die expert dan iets tegenkomt wat niet strookt met de eigen intuïtie kun je gaan doorvragen. Waarom geeft het systeem dat aan? Is dat een fout of vooroordeel in de AI, of is dat een blinde vlek van ons mensen?'

De overheid maakt steeds meer gebruik van kunstmatige intelligentie (*artificial intelligence*, AI) om te helpen met het maken van beslissingen. Het lijkt een veelbelovend terrein, maar recente schandalen laten ook zien dat het gebruik van computerintelligentie niet vrijblijvend is.

Deze week onthulde het online platform *Vers Beton* nog dat het algoritme van de gemeente Rotterdam dat bijstandsfraude moet opsporen jonge alleenstaande vrouwen discrimineert. En in 2020 verbood de rechter al het gebruik van fraude-detectiesysteem SyRI omdat het in strijd was met het Europees Verdrag voor de Rechten voor de Mens.

'Ik denk dat er veel te winnen is op het gebruik van AI binnen de overheid', zegt promovendus en bestuurskundige Friso Selten. Vorige maand publiceerde hij een onderzoek in *Public Administration Review* over het gebruik van AI door de politie. 'Er zijn ook veel risico's aan verbonden. Het kan leiden tot meer ongelijkheid en bevooroordeelde beslissingen. Ik wil juist onderzoeken hoe het op een waardevolle manier iets kan toevoegen.'

Een van de systemen waarmee de overheid nu werkt is het criminaliteits-anticipatiesysteem (CAS). Dat zou de politie kunnen helpen

Ik kon niet langer wegkijken

Klimaatverandering ging volledig langs haar heen, geeft Aniek Moonen toe. Tot ze vijf jaar geleden in de bosbranden van Californië belandde en ze ‘de schop onder mijn kont kreeg die ik nodig had’. Woensdag hield ze als voorzitter van de Jonge Klimaatbeweging de Annie Romein-Verschoorlezing.

DOOR VINCENT BONGERS

‘Elke dag nadat ik wakker werd ging ik meteen kijken: waar is het vuur? Hoe dichtbij komt het?’ vertelt Aniek Moonen (24). ‘In 2018 studeerde ik in Santa Barbara in Californië en zag wat de directe gevolgen zijn van klimaatverandering. Er waren overal bosbranden, een groot deel van de staat was in de greep van het vuur. ‘Elk jaar werd het ook een groter probleem. Een van de branden in 2018 was zelfs de meest dodelijke en verwoestende tot dan toe in Californië. Ik had studiegenoten die terug naar huis gingen omdat hun ouders te helpen die hun woning kwijt waren geraakt, of ze konden niet naar de universiteit komen omdat de luchtkwaliteit zo slecht was. Uiteindelijk bereikten de branden de campus niet, maar wat ik toen meemaakte gaf me de schop onder mijn kont die ik nodig had. Terug in Nederland werd het duidelijk: ik kan niet langer wegkijken en ga me volledig inzetten voor het klimaat.’ Moonen is inmiddels voorzitter van de Jonge Klimaatbeweging die meer dan vijftig jongerenorganisaties vertegenwoordigt. Woensdag geeft ze in Leiden de Annie Romein-Verschoorlezing die is getiteld: ‘De rol van vrouwen in de klimaatbeweging’.

Dat het kwartje zo laat viel, is ‘achteraf bijna iets om je voor te schamen’, zegt ze. ‘Maar het was gewoon de realiteit. De klimaatcrisis ging lange tijd volledig langs mij heen. Ik ben opgegroeid in het Brabantse dorp Rijen. Je hebt het daar vooral over waar de burens nu weer mee bezig zijn en niet zozeer over wat er met de wereld gebeurt. Ook op het gymnasium was het niet echt een onderwerp. Alleen bij aardrijkskunde leerde je wat over het broeikaseffect, maar niet in de context van dat de aarde steeds verder opwarmt en welke rampzalige gevolgen dat heeft. ‘Mijn aandacht voor het klimaat ontstond pas toen ik 2016 aan het Leiden University College in Den Haag ging studeren, echt een opleiding voor wereldverbeteraars. Toen kreeg ik onderwijs over klimaatkwesties en ging ik die gesprekken wel voeren. De echte klap kwam echter pas in Santa Barbara. Toen ik me na mijn afstuderen verdiepte in wat Nederland allemaal deed op het gebied van klimaattransitie, belandde ik bij de Jonge Klimaatbeweging. Inmiddels ben ik twee jaar voorzitter en er fulltime mee bezig. ‘Ons klimaatbeleid is gericht op laaghangend fruit, terwijl we onze maatschappij en economie anders moeten gaan inrichten. We kunnen de klimaatdoelen nog halen. Maar als we binnen de 1,5 graad temperatuurstijging willen blijven,

‘Ook mensen die zeggen dat het klimaat hen niet interesseert, maken zich wel degelijk zorgen’

moet de manier waarop we onze werkweek indelen, welk voedsel we eten en hoe we reizen wel allemaal veranderen. Dat durven we nog niet, maar het is cruciaal. ‘Het gaat in het debat vrijwel altijd over wat mensen wordt afgenomen. Dat helpt niet als je dingen wilt veranderen. Het kan ook een betere wereld voor iedereen worden, de politiek moet dat verhaal ook vertellen. Wij kiezen voor een positieve invalshoek. In onze Jonge Klimaatagenda 3.0 staat hoe een klimaatneutrale samenleving er in 2040 uit kan zien. ‘We hebben met minister Kaag van Financiën gesproken over hoe we de economie kunnen veranderen. We moeten af van het model waarin we alleen sturen op de groei van het bruto binnenlands product, en investeringen afstemmen op hoe we brede en duurzame welvaart kunnen realiseren, waarbij we rekening houden met wat goed is voor de natuur en hoe mensen zich voelen. Zijn ze gelukkig en veilig? ‘In de maatschappij die wij voor ogen hebben is het niet langer zo dat je voor je baan de hele week van negen tot vijf ergens op een kantoor zit. Er moet ruimte komen om meer werk te steken in de opbouw van onze omgeving. Dat je bijvoorbeeld beloond wordt voor het opzetten van een ener-

giecoöperatie om de burens van het gas af te helpen. ‘De minister is het volledig met ons eens, dat was het makkelijkste gedeelte. Maar het idee van brede welvaart is nu vooral nog een buzzword in de politiek: leuk, maar we stoppen er niet veel aandacht en energie in. Alle knappe koppen in de wereld moeten hierop gaan zitten en niet één onderzoeksgroepje bij een planbureau in Den Haag. Laten we in Nederland het voortouw nemen en deskundigen hiernaartoe halen om zoiets te ontwikkelen. ‘Wij willen ervoor zorgen dat het klimaat bij steeds meer mensen gaat leven. Het proces van informeren en overtuigen duurt echter lang. Ik snap dat er activisten zijn die zeggen: genoeg gepraat. Ik moet heel goed opletten met wat ik daarover zeg, want ik wil niet de politie aan de deur. Dat is helaas ook de realiteit. ‘Ik begrijp het pad dat Extinction Rebellion bewandelt en herken ook de wanhoop die activisten voelen. Burgerlijke ongehoorzaamheid is ook een heel effectieve manier om voor verandering te zorgen. Onze werkwijze is echter anders. We vullen elkaar mooi aan, laten samen het bewustzijn groeien. Ik heb me nooit vastgelijmd aan een schilderij maar haal energie uit het overtuigen van bijvoorbeeld politici.

CLIMATE CHANGE
ISN'T
SEXIST
WE ARE

Waarom zijn vooral vrouwen boegbeeld van de klimaatbeweging?

‘Mijn Annie Romein-Verschoor Lezing gaat over wat klimaatactivisten kunnen leren van de feministische beweging’, zegt Aniek Moonen. ‘Het veranderen van het systeem is essentieel en dat is de vrouwenbeweging daadwerkelijk gelukt. Het begon met protesten en acties van voornamelijk vrouwen, maar gaandeweg lukte het hen om ook steeds meer mannen mee te krijgen. De rol van vrouwen in de samenleving is daardoor compleet anders geworden. ‘De klimaatbeweging begon als een scholierenprotest, dat is ook veranderd. Steeds vaker sluiten ouders en grootouders zich bij demonstraties aan. Die hebben minder te maken met de gevolgen van klimaatverandering en betalen zelfs, als er ingrijpende maatregelen volgen, een hogere prijs. Toch kiezen ze voor de volgende generaties boven persoonlijk gewin. Die ontwikkeling moeten we doorzetten, dan kunnen we de draai maken. ‘De klimaatbeweging is heel erg divers maar opvallend genoeg zijn veel van de boegbeelden vrouwen. In het bedrijfsleven en politiek is dat juist niet zo. Er zijn verschillende theorieën over. Is het bereidheid onbetaald werk te doen? Speelt het hebben van meer empathie een rol? ‘Zelf heb ik ook met seksisme te maken. Bij gesprekken waar ik aanschuif, ben ik vaak een van de weinige vrouwen aan tafel en ook de enige onder de veertig. Dan word je niet altijd serieus genomen. Ik moet dan hard mijn best doen om te laten zien dat ik zinnige dingen te vertellen heb.’ ‘Als ik te gast ben bij de radio om tv krijg ik van oudere mannen te horen: “Je zult dit wel spannend vinden hè, maar het komt allemaal goed hoor.” Dat is niet slecht bedoeld, maar het uitgangspunt is wel: “Ah, wat schattig, ze zal wel heel nerveus zijn.” The devil is in the details, mijn mannelijke collega’s krijgen namelijk nooit dat soort kleinerende opmerkingen. Ik raak er extra door gemotiveerd.’

‘En dat heeft resultaat. Tijdens de onderhandelingen over het huidige kabinet is het gelukt om bepaalde zaken in het coalitieakkoord te krijgen. Bijvoorbeeld de generatietoets op klimaatbeleid waarmee in kaart wordt gebracht wat de lange termijn impact is van besluiten. Verder komt er een wetenschappelijke adviesraad over hoe zaken op klimaatgebied versneld kunnen worden. ‘Er zijn partijen die niets moeten hebben van klimaatbeleid en de groeiende polarisatie moeten we uiteraard niet ontkennen. Daar staat tegenover dat er in de zes jaar die we bestaan meer partijen dan ooit bereid zijn om te praten over concrete klimaatplannen. Het gros van de Nederlanders maakt zich echt zorgen over klimaatverandering en wil actie. ‘Ik raak er niet door gefrustreerd dat niet iedereen onze boodschap wil horen. Als je met mensen in gesprek gaat die zeggen dat het klimaat hen niet interesseert, blijkt vaak al snel dat ze zich wel degelijk zorgen maken. Alleen is niet iedereen bereid om zijn gedrag te veranderen. Het is ook niet nodig dat je iedereen meekrijgt. Je hebt een kopgroep nodig die de status quo doorbreekt. Bij de vrouwenbeweging was dat ook zo. De rest volgt dan uiteindelijk toch wel.’

Duits verkeert in de gevarenzone

De Leidse studie Duitse taal en cultuur gaat mogelijk samenwerken met de opleidingen in Utrecht en Amsterdam. Aanleiding is de zeer lage instroom: vaak nog geen tien studenten per jaar. 'Als we niets doen zijn we kwetsbaarder.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO'S TACO VAN DER EB

De zogenoemde 'Randstadsamenwerking' is nodig om de zeer lage studenteninstroom het hoofd te bieden. Zo kiezen in Leiden soms minder dan tien studenten per jaar voor de opleiding Duits.

'De zorg is dat de colleges van bestuur en het ministerie van Onderwijs de bezem door heel kleine studies willen halen', zei Jeroen Touwen van het faculteitsbestuur Geesteswetenschappen onlangs in de faculteitsraad. 'Om dat voor te zijn hebben de decanen van de faculteiten Geesteswetenschappen gezegd: "Laten we proberen de opleidingen te laten samenwerken." Dat betekent niet dat we de opleidingen gaan samenvoegen, maar wel elkaars expertise benutten.'

De afgelopen tijd zijn docenten van de drie universiteiten om de tafel gaan zitten om te kijken welke programma-onderdelen samen kunnen worden aangeboden. Het idee is om dat in het eerste semester van het tweede studiejaar te doen, omdat er dan nog geen minor of buitenlandverblijf op het programma staat en er nog geen scripties worden geschreven.

'De opleidingen zijn nu aan het uitwerken hoe dat concreet kan worden gerealiseerd', aldus Touwen. Zo wordt onder meer bekeken of studenten moeten rondreizen of dat zij een aantal vakken online aangeboden krijgen.

Raadslid Adriaan Rademaker bracht een recent jaarverslag van de opleiding Duits in herinnering, waarin een aantal 'hartekreten' stonden: 'Men was beducht dat dit tot een fusie of opheffing zou kunnen leiden. Zijn die zorgen nu dan weggenomen?'

'Dat hoop ik wel', reageerde Touwen. 'Het kan best dat mensen nog steeds bezorgd zijn, maar als we niets doen zijn we kwetsbaarder. Dan is er steeds de dreiging dat er van bovenaf zal worden ingegrepen. Door zelf de samenwerking te zoeken, probeer je dat te voorkomen.'

Ook wees hij erop dat het geen 'bezuinigingsdoelstelling' betreft, maar dat het erom gaat 'de kwaliteit te versterken'. Daarnaast gaf hij aan dat Duits in Leiden het predicaat 'topopleiding' heeft volgens de *Keuzegids Universiteiten 2023*. 'Maar aan de andere kant is het door de enorm lage instroom een opleiding in de gevarenzone. Daar moeten we iets aan doen.'

Overigens zou het ministerie van Onderwijs zichzelf in de vingers snijden als het opleidingen zou sluiten, suggereerde Touwen. 'We hebben leraren Duits nodig, maar we weten dat studenten vaak een universiteit kiezen op basis van de regio. Als de opleiding in Leiden zou worden gesloten, is de kans groot dat scholieren er niet meer voor kiezen om Duits in een andere stad te studeren, maar een andere studie in Leiden te gaan doen.'

De opleidingsvoorzitter, studiecoördinator en docenten van Duits wilden geen vragen beantwoorden.

'Bij rechten heb je nul persoonlijke aandacht'

Daimy Ligterink (19) is eerstejaars Duitse taal en cultuur en studeert daarnaast rechten. 'Ik krijg op LinkedIn wekelijks een bericht van bedrijven die me willen.'

'In de derde klas van de middelbare school vond ik Duits een verschrikkelijk vak. Ik haalde alleen maar onvoldoendes. Vooral die naamvallen waren een hindernis. Maar ineens viel het kwartje en werd ik er heel goed in. Toen ik in de vijfde klas Duitse literatuur kreeg, met Goethe en Heinrich Heine, was het duidelijk voor me: hier moest ik iets mee gaan doen.'

'Pas tijdens mijn eerste jaar rechten kwam ik erachter dat je ook Duits kon studeren. Op mijn middelbare school werd het doen van een talenstudie helemaal niet gepromoot: je hoorde alleen maar over rechten, economie en geneeskunde. Toen dacht ik: ik ga twee studies doen.'

'Vanaf de eerste studiedag vond ik het al leuker dan op de middelbare. Je gaat dieper in op de stof, de docenten zijn heel betrokken en doen zelf ook onderzoek. Ook vind ik de kleine groep heel fijn. Bij rechten ben ik heel grote zalen gewend en heb je nul persoonlijke aandacht. Je voelt je er een nummer, verschrikkelijk. Bij Duits is het juist het tegenovergestelde.'

'Ik ben een vrij introvert persoon. Bij rechten zeg ik nooit wat in de werkgroep, tenzij ik de beurt krijg. Bij Duits vraagt de docent soms of ik even mijn mond kan houden. Het is ook veel makkelijker om met studiegenoten de stof door te nemen. Bij rechten doe ik dat niet.'

'Dat de studie zo weinig studenten trekt, komt denk ik omdat de focus van de maatschappij vooral ligt op bètastudies en geneeskunde. Met talen kun

je alleen maar docent worden, is de gedachte. Ook mijn ouders zeiden toen ik Duits erbij ging studeren: "Ga je een taal studeren? Maar daar kan je toch niks mee?'

'Maar de arbeidsmarktkansen zijn juist heel goed. Ik krijg op LinkedIn wekelijks een berichtje van bedrijven die willen dat ik bij hen kom werken. Voornamelijk in de sales, zodat je het klantcontact in het Duits kan doen. Maar ook middelbare scholen vragen of ik kom lesgeven, omdat er zo'n tekort is. Maar ze moeten nog even geduld hebben, ik heb al een bijbaan en volg twee studies. 'Er ligt een uitgewerkt plan of tafel om samen te werken met de opleidingen Duits in Utrecht en Amsterdam. Ik heb hierover een vergadering van de opleidingscommissie bijgewoond, waarbij de input van studenten uit verschillende leerjaren werd gevraagd. Als we het niet doen, is de kans aanwezig dat we als studie worden afgeschaft.'

'Het andere scenario, wel samenwerken, zou in eerste instantie voor één semester zijn. Maar als die samenwerking goed gaat, is de vrees dat dat een argument wordt om opleidingen samen te gaan voegen. We hebben er dus wel eisen aan gesteld. Bijvoorbeeld dat studenten maximaal twee keer per week naar een andere stad hoeven te reizen en dat er niet op docenten wordt bezuinigd.'

'Ik zou het jammer vinden als de samenwerking doorgaat en we college in andere steden moeten volgen. Ik heb bewust voor Leiden gekozen. Ik vind de kleine groep heel fijn en ben vertrouwd met de studenten en docenten. En ik heb geen fiets in Utrecht en Amsterdam, dus het is ook wat ingewikkelder om me daar te verplaatsen.'

'Iedereen gaat samen strijdend ten onder'

Robin Bergman (22) is eerstejaars Duitse taal en cultuur en studeert daarnaast ook nog klassieke talen. 'De jaren boven ons hebben nog minder studenten.'

'In het derde jaar van mijn studie Griekse en Latijnse taal en cultuur besloot ik om er ook nog Duits naast te studeren. Grieks en Latijn leer je niet spreken, je bestudeert de taal alleen. Ik wilde meer met een levende taal doen. 'Ik koos voor Duits, omdat ik de literatuur heel mooi vind, met name Kafka en Maria Remarque. De Duitse literatuur heeft veel monumentale schrijvers.'

'Toen ik erachter kwam dat het een heel kleine opleiding is, was ik heel verbaasd. Bij Russisch en Frans zitten veel meer studenten, dus ik had dat ook bij Duits verwacht. We begonnen met dertien studenten, maar er zijn een paar afgehaakt. Dus we zijn nu met ongeveer tien, iets meer meiden dan jongens. De jaren boven me zijn met nog minder.'

'In het begin vond ik die kleine groep best wel heftig; er wordt niet alleen tegen je aangepreut in het Duits, maar je moet ook Duits terugpraten. Dat vond ik spannend en onwennig, maar zo word je wel gedwongen de taal te spreken. En iedereen zit in hetzelfde schuitje, dus je gaat allemaal strijdend ten onder.'

'Het went ook. Soms denk ik zelfs al in het Duits, of vul ik een zin die ik bijvoorbeeld op tv niet goed heb verstaan in het Duits aan. 'De sfeer binnen de opleiding is goed. Doordat het zo klein is, leer je elkaar en de docenten goed kennen. Dat is een voordeel. De meeste studenten doen er nog een andere studie naast, zoals rechten, geschiedenis of politicologie. Er zijn er maar enkelen die uitsluitend Duits studeren. Misschien komt dat wel omdat de opleiding zo klein is, en studenten ook nog iets willen doen met meer mensen.'

'Duits is een grote taal, maar waarom er zo weinig studenten voor kiezen, weet ik niet. De docenten vinden het ook vreemd. Er is genoeg werk. Op de middelbare school is er een enorm tekort aan leraren Duits. Het is dus niet echt een probleem om aan een baan te komen.'

'Dat de opleiding de samenwerking zoekt met andere universiteiten, hadden mijn studiegenoten en ik niet echt zien aankomen. Ik begrijp uit financieel oogpunt wel dat er een minimum aantal studenten nodig is om een opleiding draaiend te houden.'

'Het zou kunnen betekenen dat we in de toekomst naar andere universiteiten moeten om college te volgen. Voor mij persoonlijk zou dat onhandig zijn, omdat ik in een rolstoel zit en in Leiden nog een studie doe. Maar het kan ook leuk zijn, omdat je nog meer studenten leert kennen.'

'De samenwerking is geen bezuiniging, het gaat erom de kwaliteit te versterken'

UNIVERSITAIRE VERKIEZINGEN 2023

1 TIJDSHEMA VERKIEZINGEN

Het volgende tijdschema is opgesteld voor de reguliere verkiezingen van de:

- studentengeleding van de Universiteitsraad
- personeelgeleding van alle Faculteitsraden
- studentengeleding van alle Faculteitsraden
- studenteraad LUMC.
- dienstenraad

20 maart	Peildatum en vaststelling kiezersregisters
21 en 22 maart	Kandidaatstelling tot uiterlijk woensdag 22 maart, 16.00, inzage kiezersregisters en indienen verzoeken tot verbetering kiezersregisters bij het betreffende stembureau
23 maart	Besluiten stembureaus inzake kandidaatstelling en verzoeken tot verbetering kiezersregisters (beroep mogelijk van 24 tot 29 maart; beslissing op beroep 30 maart-4 april)
24 en 27 maart	Herstel van verzuimen kandidaatstelling
28 maart	Beslissing stembureaus herstel van verzuimen kandidaatstelling (beroep mogelijk op 29 maart-3 april; beslissing op beroep 4 -7 april)
17 april	Opening verkiezingen (07.00 uur); verzenden elektronische oproepen; Sluiting stemming (16.00 uur)
20 april	Uitslag stemming (beroep mogelijk van 24 april tot en met 28 april; beslissing op beroep 1 t/m 4 mei)

2 WIE IS KIESGERECHTIGD

Kiesgerechtigd is iedereen die op 20 maart (de peildatum) krachtens een aanstelling bij de Universiteit Leiden werkzaam is in een van de onderdelen waar verkiezingen worden gehouden en iedereen die op die datum als student – dus niet als extraneus of gaststudent- staat ingeschreven. Deze groep behoort dus in het kiezersregister te zijn opgenomen.

Van 21 en 22 maart liggen de kiezersregisters ter inzage bij de stembureaus en kunnen ook verzoeken tot verbetering worden ingediend. De inzagemijn is twee dagen.

Student-assistenten oefenen hun kiesrecht in beginsel uit in de geleding van de studenten. Andere studenten in dienst van de universiteit oefenen hun kiesrecht uit in de geleding van het personeel. Personen in dienst van NWO, FOM of daarmee vergelijkbare organisaties en werkzaam bij de Universiteit zijn ook kiesgerechtigd; zij worden wel aangeraden bij de ter inzagelegging van de kiezersregisters te controleren of zij daarin ook zijn opgenomen.

U kunt uzelf ervan overtuigen dat u in het kiezersregister bent opgenomen door op 21 en 22 maart 2022 een verzoek te sturen naar het betreffende stembureau langs te gaan; u kunt op deze dagen ook een verzoek tot verbetering van het kiezersregister indienen. De verzoeken dienen per uMail of ULCN-account (werkmail) te worden ingediend.

3. KANDIDAATSTELLING

Indien u belangstelling heeft voor een actieve rol in de medezeggenschap kunt u zich op dinsdag 21 en woensdag 22 maart 2023 kandidaatstellen. De formulieren daarvoor zijn on-line verkrijgbaar op www.universiteitleiden.nl/verkiezingen. De kandidaatstellingstermijn is twee dagen (In verband met de gevolgen van de corona-uitbraak was de termijn voor de kandidaatstelling de voorgaande jaren langer).

Op 23 maart maken de stembureaus hun beslissingen ten aanzien van de ingediende kandidaatstellingen bekend. Mochten er verzuimen zijn geconstateerd die kunnen worden hersteld - zoals het ontbreken van voldoende handtekeningen van kiesgerechtigden die de kandidaatstelling ondersteunen - dan is daartoe volgens bovenstaand schema gelegenheid.

4. BEROEP

Indien u het niet eens bent met een beslissing van een stembureau met betrekking tot de kandidaatstelling of de verbetering van het kiezersregister, dan kunt u daartegen beroep aantekenen volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen van de Commissie voor de beroep- en bezwaarschriften (secretariaat-JZ@bbl.leidenuniv.nl).

Ook tegen beslissingen met betrekking tot het herstel van verzuimen in de kandidaatstelling kan volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen beroep worden aangetekend.

5. STEMMEN VIA INTERNET

Let op! De periode waarin gestemd kan worden is vier dagen!

De verkiezingen gaan volledig via het internet. Om te kunnen stemmen dient u gebruik te maken van uw ULCN account. Vanaf 17 april (7.00 uur) kunt u met dit account inloggen op de verkiezingsapplicatie. U kunt tot uiterlijk 20 april 2023 (16.00 uur) uw stem uitbrengen. Stemmen kan vanaf elk device met internetaansluiting.

6. STEM BUREAUS

De verkiezingen worden georganiseerd door verschillende stembureaus, zie www.universiteitleiden.nl/verkiezingen. Voor verdere inlichtingen kunt u zich richten tot het Centraal Stembureau.

Maya verdwenen, maar anderen bleven

Met behulp van big data wil Alexander Geurds archeologische vondsten uit Centraal-Amerika in kaart brengen. ‘Je bent de eerste persoon in eeuwen die iets ziet of aanraakt. Dat is geweldig.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

‘Voorheen had je van die stoffige professoren in de archeologie die alles uit hun hoofd wisten’, vertelt Alexander Geurds, archeoloog en vice-decaan van de faculteit Archeologie. ‘Dat is erg knap, maar we gaan het nu wel anders aanpakken.’ De archeoloog is van plan een grote dataset samen te stellen van alle voorwerpen en gebouwen die van Centraal-Amerika tot en met het Andesgebergte in Colombia zijn aangetroffen. ‘Het klinkt heel logisch om alles te documenteren wat er gevonden wordt, maar dat is in de archeologie helemaal niet zo gangbaar. Landen als Panama, Nicaragua en Colombia hebben allemaal hun eigen archeologische geschiedenis. Dat is eigenlijk niet logisch, want die Indiaanse gemeenschappen kenden die landsgrenzen helemaal niet. Dus daardoor gaat mijn onderzoek ook een andere kant op, omdat ik alles verzamel wat er in al deze landen bij elkaar gevonden is.’ Geurds mag zich rekenen tot een van de vier wetenschappers

van de Universiteit Leiden die een Vici-beurs heeft mogen ontvangen. Om in aanmerking te komen voor de subsidie – die wel kan oplopen tot 1,5 miljoen euro – is het een vereiste om een vernieuwende onderzoekslijn binnen het wetenschapsveld te bedenken. De archeoloog gaat met big data uitzoeken hoe het kan dat sommige Indiaanse gemeenschappen door de tijd zo stabiel zijn gebleven, terwijl andere zijn verdwenen. ‘Als je denkt aan dit soort gemeenschappen, denk je waarschijnlijk direct aan Maya, Azteken en Inca. Deze hebben vanuit de wetenschap ook verreweg de meeste aandacht gekregen.’ Op zich niet gek, vindt hij, want het waren grote samenlevingen die na verloop van tijd opeens weer verdwenen, in tegenstelling tot veel onbekendere gemeenschappen die door de eeuwen heen wél stabiel zijn gebleven.

Dat laatste is opmerkelijk, vindt Geurds. Want wat is dan bepalend voor hun voortbestaan? ‘Daar heb ik wel een gewaagd idee over. Ik denk zelf dat het te maken heeft de manier waarop die samenlevingen naar de wereld kijken. Die is fundamenteel anders dan de onze. De mens en de natuur zijn in hun ogen onlosmakelijk verbonden met elkaar, terwijl wij ze nog altijd als twee losse dingen zien.’

Dankzij nieuwe technologieën zijn in de afgelopen jaren steeds meer archeologische vondsten gedaan in de tropische, zwaar beboste gebieden. Waar voorheen diepe jungles afgevoerd moesten worden naar sporen van vroeger leven, worden die nu met een druk op de knop blootgelegd. ‘Aan de hand van miljoenen lasersignalen per minuut kan een bebost gebied in een mum van tijd worden afgezocht. De laser is zo afgesteld dat deze door bladeren en takken van bomen gaat, maar wel reageert op weerstand van het aardoppervlak of steen. Dat zou zomaar de bovenkant van een piramide of tempel kunnen zijn.’ De technologie zelf is niet per se nieuw. Zo gebruikt Tesla het

al jaren om geautomatiseerd rijden mogelijk te maken, waardoor auto’s niet op elkaar botsen. Toch werd LIDAR, zoals de techniek heet, lange tijd nog niet gebruikt in de archeologie. ‘Dat komt doordat het zo verschrikkelijk duur is. Nu wordt het steeds betaalbaarder en ook steeds beter. Tegenwoordig is de technologie zelfs zo geavanceerd dat we gebieden met drones kunnen doorzoeken. Het probleem is alleen dat in een land als Nicaragua ieder vliegend voorwerp wordt gezien als een militair spionageapparaat. Zeker als het door een westerling bestuurd wordt, dus om daar LIDAR-apparatuur te importeren wordt heel lastig.’

Hoewel de technologie beter betaalbaar is, blijft archeologisch onderzoek ‘ontiegelijk duur’, klaagt hij. ‘Zonder deze Vici zou ik dit onderzoek niet kunnen doen.’ Volgens hem moet je geluk hebben om zo’n beurs in de wacht te slepen. ‘Soms vindt de ene commissie je leuker dan de ander. Ik heb al eerder meegedaan voor deze subsidie en toen werd ik er gewoon uitgegooid. Daarom denk ik nu echt niet; kijk mij nou eens. Dat is niet reëel en ook geen leuke houding. Ik heb wel meteen mijn moeder gebeld en die was erg trots.’

Nu gaat hij op zoek naar een team om hem bij te staan: ook studenten neemt hij mee richting de jungle. ‘Die hebben nog geen idee hoe al dat veldwerk gaat zijn. Je komt jezelf namelijk altijd ontzettend erg tegen. Sommige studenten zijn in eerste instantie ontzettend enthousiast, maar komen erachter dat ze er eigenlijk helemaal niks aan vinden. Anderen zijn in het begin lauwwarm, maar ervaren de tijd van hun leven.’ Uiteindelijk draait het voor de onderzoekers allemaal om dat euforische gevoel dat een archeologische ontdekking met zich meebrengt. ‘Je bent de eerste persoon in eeuwen die iets ziet of aanraakt. Dat is geweldig. Ik ben eigenlijk niet zo van de slogans van Leiden, maar “een plek om de wereld te ontdekken”, daar zit wel iets in.’

‘Waar vroeger diepe jungles afgespeurd werden, zijn die nu met een druk op de knop bloot te leggen’

Wat politici van archeologen kunnen leren

‘Archeologie geeft de beste inzichten in de manier waarop menselijke samenlevingen zich op de lange termijn ontwikkelen’, zegt Alexander Geurds. ‘Politici zijn het meest geïnteresseerd in de eerstvolgende vier jaar, want dat is de termijn van hun ambt. Maar kwesties als klimaatverandering vinden plaats over tientallen jaren, zo niet eeuwen. Dat is de termijn waar archeologen naar kijken.’

Vooralsnog worden archeologen niet uitgenodigd om deel te nemen aan politieke discussies. ‘Ik snap dat echt niet’, verzucht de wetenschapper. ‘Dat bijvoorbeeld de zeespiegel gaat stijgen wordt al jaren geroepen, maar dat is in het verleden ook gebeurd. Kijk maar naar 12.000 jaar geleden toen de zeespiegel met 100 meter steeg. Toen verdwenen hele kustlijnen en de Noordzee was daarvoor nog een droog stuk land. Dat land zijn we nu ook allemaal kwijt. Alleen archeologen houden rekening met dit soort patronen, omdat wij kijken naar het verleden zodat we daar in het heden van kunnen leren.’

Om de vraag waarom hij zelf de politiek niet in gaat, moet Geurds lachen. ‘Dan zou ik mee moeten doen aan die politieke spelletjes en daar heb ik geen zin in.’ Toch hoopt hij dat andere archeologen zich er wel aan zullen wagen, al betwijfelt hij of die droom werkelijkheid zal worden. ‘Dat komt helaas door het imago van archeologie. Altijd als ik over mijn werk vertel, vindt iedereen het boeiend of vertellen ze dat ze vroeger ook archeoloog wilden worden. Tot ze bij zinnen kwamen en iets anders gingen doen waar ze daadwerkelijk een baan mee konden vinden.’ Archeologie wordt volgens hem nog te veel als een ‘onschuldige’ discipline gezien. Dat is zonde, vindt hij. ‘Sommige archeologen zeggen dan dat we naar het verleden moeten kijken en daardoor alle problemen van het heden kunnen oplossen. Dat gaat natuurlijk ook weer niet gebeuren, maar we kunnen zeker bijdragen aan de huidige maatschappelijke discussies.’

Nog drie Vici’s voor Leidse wetenschappers

Alexander Geurds is niet de enige Leidse onderzoeker met een Vici-beurs. Zo heeft Ellen de Bruijn van de faculteit der Sociale Wetenschappen deze subsidie gewonnen voor haar neurocognitieve onderzoek naar de hormonale veranderingen van vrouwen van de puberteit tot menopauze. Mariska Kriek van de Sterwacht kreeg de beurs voor haar onderzoek naar het ontstaan van sterrenstelsels. Hermelijn Smits van het Leids Universitair Medisch Centrum gaat onderzoeken hoe virussen met de hulp van darmbacteriën kunnen worden bestreden.

Waarom we internationale studenten moeten weren

De universiteit moet een maximum instellen aan internationale studenten, betogen **Max Verdegaal** en **Noah Madretsma**. Dat is voor iedereen beter, vooral voor de internationals zelf.

ILLUSTRATIE SILAS.NL

'Brrr, het wordt echt steeds kouder hé?' Aldus een medestudent die een gesprek aanknoopte toen we samen buiten in de kou stonden. We hadden net de eerste ronde van een hospiteeravond achter de rug en wachtten op het verlossende woord van de mensen die wij allebei volgende maand 'huisgenoot' hoopten te kunnen noemen. Na 53 minuten kookleunen kwam dat woord, erg verlossend was het alleen niet. Er was in de tweede ronde van de hospiteeravond geen ruimte meer voor

tussen 2022 en 2028 een toename van 50.000 studenten. Met de sterke stijging van het aantal internationale studenten, een bijna verviervoudiging tussen 2005 en 2021, zal dit probleem alleen nog maar erger worden. Voor de Universiteit Leiden zal de internationalestudentenvloedgolf nog harder aankomen. Doordat Leiden maar een kleine stad is, in verhouding met het aantal studenten dat zij telt, is het bijbouwen van huisvesting extra moeilijk.

De faciliteiten van de universiteit beginnen de maximumcapaciteit te overschrijden. Ook ontbreekt de menskracht om in ieder lokaal een gediplomeerde docent te hebben staan. Dit alles heeft een negatief effect op de onderwijskwaliteit, iets wat ons erg aan het hart gaat. Leiden heeft, net als veel andere universiteiten, internationale studenten al opgeroepen niet te komen als ze nog geen kamer hebben. Het feit dat zelfs de instanties die aan dit probleem verdienen aan de bel trekken, zegt veel over de grootte van de negatieve gevolgen.

'Studenten zijn het slachtoffer van instellingen die willen groeien zonder dit te kunnen faciliteren'

ons. Mét paarse handen, maar zonder enige hoop keerden we rillend terug naar Leiden Centraal. Dat studenten lijden onder de woningcrisis is geen nieuws. Wel wordt er de afgelopen tijd steeds meer geschreven over een van de oorzaken van dit probleem: internationale studenten. Laat ons vooropstellen dat we niks tegen internationale studenten hebben en dit stuk alleen schrijven omdat de toestroom slecht is voor de gehele studentenpopulatie, ook voor internationals zelf. Het is niet de individuele internationale student die de problemen veroorzaakt, maar de constante neiging naar groei van onderwijsinstellingen zonder dit te kunnen faciliteren.

Bijna de helft van de eerstejaars komt niet uit Nederland, meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek. Er is sprake van een explosieve groei van het aantal internationale studenten en dat zorgt niet alleen voor een toename van de kamernood, maar ook voor een daling van de onderwijskwaliteit. Daarom vragen wij de Universiteit Leiden een maximum in te stellen aan internationale studenten, en EER-studenten actief te ontmoedigen om aan haar universiteit te komen studeren. (EER-studenten zijn studenten die uit de Europese Economische Ruimte komen: de EU-landen, Noorwegen, Liechtenstein en IJsland). Door Europese wetgeving kunnen universiteiten EER-studenten niet weigeren, maar instellingen kunnen hen wel actief afraden een studie te beginnen. Dat kan al door simpelweg de waarheid te vertellen. In 2021 waren er 26.500 studenten die geen kamer hadden. Dat zijn 26.500 studenten die een deel van hun ontwikkeling mislopen, 26.500 studenten die ons overvolle openbaar vervoer nóg drukker maken en 53.000 verkleumde paarse hospiterende handen. Dit aantal zal alleen nog maar stijgen. Het ministerie van Onderwijs verwacht

Max Verdegaal studeerde bestuurskunde in Leiden en volgt nu de master sociologie aan de Erasmus Universiteit. **Noah Madretsma** studeert rechten in Leiden. Beiden zijn actief bij de Jonge Democraten van Leiden-Haaglanden

Bootjes en Broodjes .nl

vacatures

- schippers
- medewerkers sloepverhuur
- frontoffice medewerkers
- horecamedewerkers

mail naar tinus@bootjesenbroodjes.nl,
bel 06-22610552 en vraag naar Daan of Tinus of
kom langs op Blauwpoortsbrug 1 Leiden

**Universiteit
Leiden**
ProParte

Vereniging van hoogleraren van de Universiteit Leiden,
hun echtgenoten en partners (2017)

UITNODIGING

voor een bijeenkomst op dinsdag 14 maart 2023 over de

OORLOG IN OEKRAÏNE

met
**prof. dr. André Gerrits, prof. dr. Frans Osinga en
prof. mr. dr. Nico Schrijver**

Groot Auditorium, Rapenburg 73, Leiden

De avond zal ook via een livestream gevolgd kunnen worden. De link wordt kort tevoren op de website van de universiteit geplaatst in de algemene Agenda én op de website van ProParte. Degenen die de livestream volgen, kunnen via het e-mailadres proparte.leiden@gmail.com, vragen stellen aan de sprekers die dan zullen worden doorgeleid.

Programma 14 maart 2023

19:30 uur	Inloop Groot Auditorium
20:00 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. André Gerrits: de (on)mogelijkheden van een staakt-het-vuren / beëindiging van de oorlog, vooral ook in het licht van politieke ontwikkelingen in Rusland zelf. • Prof. dr. Frans Osinga: update over het verloop van de oorlog met daarin ook de verkenning van de vraag hoe dit verder moet. • Prof. mr. dr. Nico Schrijver: de rol van de Verenigde Naties en het internationale recht: op de schroothoop of het kompas naar vrede?
	Vragen en discussie
21:45 uur	Drankje in de Faculty Club, aangeboden door de vereniging
22:30 uur	Einde bijeenkomst

Alle leden van de universitaire gemeenschap zijn welkom.
Aan het bijwonen van deze bijeenkomst zijn geen kosten verbonden.

EEN GROENER EN EERLIJKER NEDERLAND Kan gewoon.

STEM 15 MAART GROENLINKS

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4,500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles** en **huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 6 leerlingen groep, 4 t/m 8, waarvan twee met vergoeding. Eén leerling lezen en rekenen, 500 groep 6. **Voortgezet onderwijs**: *Aardrijkskunde, biologie, 2 havo. Twee leerlingen. *Engels, brugklas basis/kader. *Nederlands, aardrijkskunde brugklas vmbo-tl. *Wiskunde, Nederlands, biologie, mens en maatschappij, brugklas basis/kader. **Leiden-Zuid**, *5 leerlingen basisonderwijs. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, Engels, Wiskunde, brugklas vmbo ba-

sis/kader. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

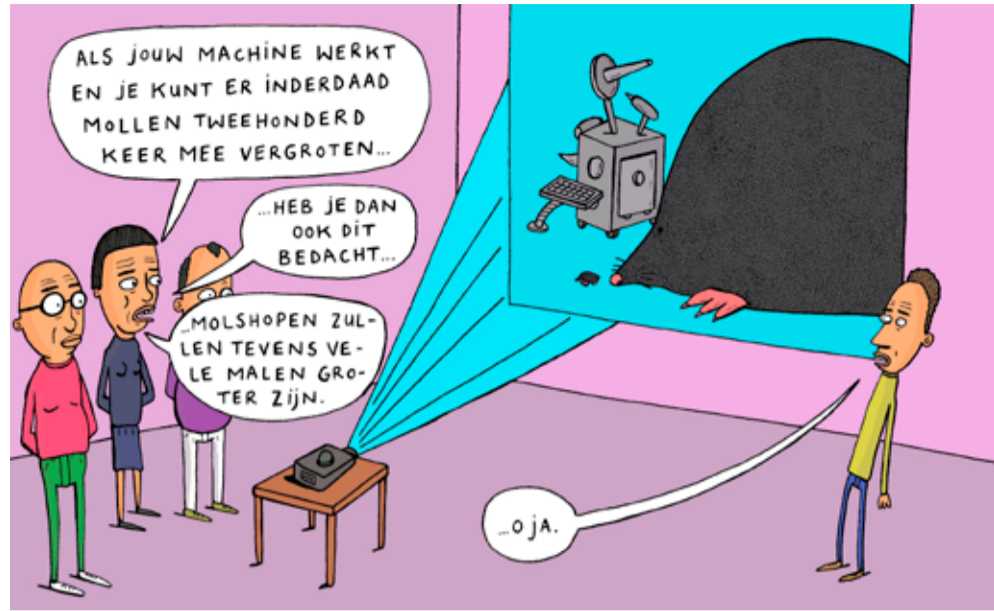
Kom jij ons versterken in jouw vakantie en/of in je vrije uren? Wil jij een bijbaan of vakantiewerk waarbij je iets nuttigs doet voor je medemens? Of je nu een zorgopleiding volgt of niet je kan bij Libertas Leiden alle kanten op. Goed salaris (minimaal €12,50 bruto) en jij bepaalt het aantal werkuren. Kijk op: www.werkenbijlibertasleiden.nl

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.v., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-5714745. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Aboneer je
ook op onze
nieuwsbrief

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marcille van der Kraan
marciellevdkraan@gmail.com
Sebastian van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Joran Neyen (stagiair)

Medewerkers: Pim Bakx | Emiel Beinema | Remco Breuker
| Josette Daemen | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot |
Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet b.v.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel
(vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem
van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emar
| Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Frank Rensen |
Marten Jesse Pot | Hermelijin Smits

@WeekbladMare

LAMME LEIDSE MEMES

CULTUUR

Plots had iedereen het over abortus

Kim Hoorweg (links) en Nadya van Osnabrugge:
'We vormen samen een front.'

Wat is er nog meer te zien?

Verder op Peel Slowly and See: literaire black metal, Indonesische beats en indie-rockers Pip Blom

De Utrechtse blackmetalband Terzij de Horde haalt inspiratie uit de literatuur en poëzie. De band is vernoemd naar een strofe uit het gedicht 'Einde' van Hendrik Marsman.

Op de hoef van hun meest recente plaat *In One Of These, I Am Your Enemy* (compleet met literatuurlijst) staat een brandweerman die vanaf een bergtop uitkijkt over een verwoestende bosbrand. Een treffende metafoor voor de muziek van de band: allesverzendend. 'Vitalistische black metal', noemen ze het zelf. Wie nog meer woedende muziek wil horen kan terecht bij de Poolse feministische punkband Siksa. 'Smashing the patriarchy one gig at a time', aldus zangeres Alex Freiheit en bassist Piotr Buratyński.

Veel rustiger pakken de Duitse alrockveteranen The Notwist het aan. In 2002 braken ze door met de inmiddels klassieke plaat *Neon Golden*, waarin de band op fraaie wijze weemoedige popliedjes mixt met ambient, glitch en andere invloeden uit de elektronische muziek.

Nusantara Beat is een groep met leden van onder andere Altin Gün, EUT en Jungle by Night, die zich laat inspireren door muziek uit Indonesië. De leden zijn Nederlandse Indonesiërs en spelen interpretaties op de zogeheten Pop Sunda uit de jaren '60 en '70.

De Amsterdamse band Pip Blom maakt gitaarrockliedjes vol met hooks die niet meer uit je kop te branden zijn. In 2021 verscheen hun tweede album *Welcome Break* dat net wat agressiever is dan hun oudere werk. De band brak er ook in Groot-Brittannië mee door. Live klinkt Pip Blom vinniger en gruziger dan op de plaat.

Vrijdag 10 maart (Resistor) en zaterdag 11 maart (Scheltema, Bethlehemkerk en Gebr. De Nobel. Zie <https://peelslowlyandsee.nl>)

Met het nummer *Kill the Baby* dreef de band VULVA de SGP en ChristenUnie tot razernij. Vrijdag speelt het duo op het Peel Slowly and See-festival in Leiden. 'Het is alarmerend dat politici ons het zwijgen proberen op te leggen.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO JULIA VROEGH

van het Wetboek van Strafrecht. Ze wisten dat allemaal niet.'

Hoorweg: 'Plots had iedereen het over abortus. Dat was precies de bedoeling.'

Al was de impact van het nummer veel groter dan verwacht. De SGP en de ChristenUnie reageerden woedend en stelden Kamervragen aan minister Kuipers van Volksgezondheid over de band. *Kill the baby* was volgens hen 'ronduit schokkend' en abortus werd door VULVA als 'iets feestelijks' gepresenteerd.

'In eerste instantie moesten mensen in onze omgeving er heel erg om lachen', reageert Hoorweg. 'Ik schrok er zelf eigenlijk best van. Het is alarmerend dat er politieke actie kwam om ons het zwijgen proberen op te leggen. De SGP is een clownspartij, maar de CU zit gewoon in het kabinet. Génant dat zij hierin zijn meegegaan.'

Minister Kuipers verdedigde VULVA in zijn antwoorden, al vond hij wel dat de band 'op weinig tactvolle wijze' zingt over abortus.

'Dat heeft hij goed gehoord', aldus Hoorweg. 'De antwoorden zijn heerlijk, heel droog, het is haast een soort Jiskfet-sketch als je ze leest. Het is nog net niet: "Zucht, waar gaat dit over." Dat is wel heel prettig.' *'Kill the baby* heeft wel een heel andere lading gekregen als we het live spelen. Er kwamen ook demonstranten van pro-lifebewegingen naar ons optreden in Utrecht begin september.'

Van Osnabrugge: 'We hebben ze niet gesproken, maar een deel van het publiek is de confrontatie met hen aangegaan. Als bezoeker is het best eng om met protesterende mensen te maken te krijgen die vinden dat jij het werk van de duivel doet. Toen we *Kill the baby* speelden voelden we ons heel krachtig en echt gestrekt. Het was ook een goede reminder voor waarom we dit doen, en blijven doen.'

Hoorweg en Van Osnabrugge begonnen VULVA in 2019. 'Nadya is een vrouwelijke drummer, dat is iets wat je nog te weinig ziet', vertelt Hoorweg. 'Haar zien drummen was voor mij hoopvol.'

Van Osnabrugge: 'We raakten aan de praat over wat we aan het doen waren en wat we niet goed vonden gaan in de muziekscene. Daar word je als niet-man minder serieus genomen. Je moet je veel meer bewijzen. En als je je dan bewijst, sta je alleen maar op het podium omdat je een vrouw bent. Niet om wat je kan. Het gaat bijna nooit om de inhoud...'

Hoorweg: '...maar over hoe je eruit ziet. En dan krijg je ook reacties als: wat bijzonder dat jij bas speelt en dat jullie zo schreeuwen op het podium. Ik snap dat ook wel weer, want helaas is dat nog steeds een uitzondering, maar dat moet nu toch echt eens afgelopen zijn.' In september verscheen het debuutalbum *Woe to the Wicked* en in april staat de band op het fameuze heriefestival Roadburn in Tilburg. Op de plaat staan korte scherpe punksongs maar ook sleepende doom-achtige nummers. Hoorweg: 'Ik ben geïnspireerd door ambient, sludge en post-metal. Het is vooral een samensmelting van interesses die wij allebei hebben, een echte mengelmoes.'

Van Osnabrugge: 'De band Swans was een grote invloed.'

Er staat ook een heel *poppy* nummer op de plaat, namelijk *Abusers*, over hoe personen die charmant en vriendelijk overkomen zich ontpoppen tot misbruikers. 'Het is een vreemde eend in de bijt op de plaat. Het rolde er zo uit, we bedenken niet van tevoren: en nu gaan we een popliedje schrijven. Live spelen we het ook haast nooit.'

Hoorweg: 'Het is een intens onderwerp verpakt in wat bijna een verkooppitch is aan een consument.' VULVA krijgt nog regelmatig te maken met afgunst. 'We vormen een front van twee personen', zegt Hoorweg. 'Dat is ook wel noodzakelijk geweest om te overleven. Je maakt onderdeel uit van een scene. Daarin zitten mensen die je het oprecht en hardop niet gunnen dat je op het podium staat. Het gaat altijd over hoe cool de Rotterdamse scene is, en tot op zekere hoogte is dat ook zo. Vooral in het begin was er echter ook veel weerstand.'

Van Osnabrugge: 'Juist uit die hoek kwamen nare opmerkingen.' Hoorweg: 'Ik hoor nog steeds wel dingen als: "Als ik tietten had, had ik ook op Roadburn gestaan". En heel leuke sneren als: "Ze zingen *'We only fuck so you can come'* maar ondertussen werken ze wel heel Rotterdam af." Echt van die middelbareschool-bully-praktijken.'

'Dat nummer gaat over de orgasmekloof. Veel mannen worden daar heel onzeker van. Als er dan ook nog iemand in het publiek staat die ooit met mij naar bed is geweest, dan is dat heel gênant natuurlijk. Die denkt dan: "Oh, fuck, het gaat over mij." Terwijl de wereld echt niet om die persoon draait.'

'We hebben door dat soort gedoe echt even met elkaar moeten spreken om toch het podium op te gaan en voor die mensen te spelen. Maar als we dat dan doen, vinden ze het eigenlijk heel erg leuk. 'Ik ben het nodige gewend als het gaat om vervelende reacties. Ik identificeer me als non-binair, dan ben je vaak *the butt of the joke*. Er komt altijd wel een reactie op. Mensen voelen zich heel snel persoonlijk aangesproken als ik het over mijn identiteit heb. 'Verder hebben we van nature al een dikkere huid dan onze mannelijke collega's. We praten er ook veel met elkaar over, steunen elkaar. En uiteindelijk: als het belangrijk genoeg is voor ons, dan maakt het geen reet uit wat een ander ervan vindt. Ik vind het ook niet erg om een feestje te verpesten als iemand een racistische grap maakt en iedereen gaat lachen. Dan reageer ik daar echt wel op.'

‘Als een boek een plek vindt, ben ik gelukkig

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO SIMONE BOTH

Hoe ben je bij de Boekenzolder gekomen?

‘Toen ik in 2018 uit Egypte naar Nederland kwam, had ik al een fascinatie voor boeken en de toegankelijkheid daarvan. Iemand vertelde me dat De Boekenzolder bestond, dus al gauw was ik hier om de week.

‘Ik had in Caïro zelf een soortgelijk project als sociale onderneming. Daar nam ik boeken aan als donaties, waarmee ik bibliotheken opzette in weeshuizen, scholen en culturele instellingen. Ik had ook een kleine winkel waar mensen boeken konden kopen of ruilen.’

Dus dat lijkt best wel op de Boekenzolder?

‘Ja, maar hier is het fijn dat mensen al interesse in lezen hebben. Zeker na de Arabische Lente zijn er in Egypte veel meer zorgen dan hier. Als je daar wilt dat mensen een boek openslaan, moet je er eerst ruimte maken om te lezen. Vandaar ook de naam van mijn project: *The Vanished Library*, de verdwenen bibliotheek.

‘Toen ik hier een jaar lang telkens langskwam, vroegen ze me of ik vrijwilliger wilde worden. Eerst voor de Arabische boeken, maar direct daarna ook voor de

Engelstalige non-fictie. Sindsdien ben ik voor die twee secties verantwoordelijk voor het sorteren en selecteren.

‘We krijgen zo’n vijfduizend boeken per week binnen. Die kunnen we niet allemaal bewaren, daar hebben we geen plek voor. Dubbele exemplaren gaan dus vaak weg, net als non-fictieboeken die niet nieuw, maar ook niet oud genoeg zijn. Boeken over Photoshop of andere computerprogramma’s zijn helemaal niet meer te gebruiken.’

Wat vind je het leukst aan dit werk?

‘Sommige boeken staan hier al heel lang. Ik zou ze zelf zo mee kunnen nemen, maar als er na al die tijd iemand blij mee weggaat, maakt dat me gelukkig. Dan heeft het boek een plekje gevonden. Ik schiet die mensen soms ook aan om ze dat te vertellen.’

Wat wil je hier nog graag bereiken?

‘Ik zou het heel leuk vinden als er meer vrijwilligers zouden komen. Dan kunnen we er samen een nog betere plek van maken. Ik ben geïnteresseerd in non-fictie, maar we hebben ook mensen nodig die juist interesse hebben in sci-fi, fantasy of poëzie. Veel rubrieken hebben nog iemand nodig met wat algemene kennis van het onderwerp.

‘Meer jonge mensen bereiken zou ook heel fijn zijn. Ik ben nu de jongste vrijwilliger, dus als er spierkracht nodig is, ben ik erbij. Maar dit is een studentenstad en we hebben hier zoveel boeken over allerlei onderwerpen. Als jongeren hier rondkijken vinden ze gegarandeerd meesterwerken.’

Meer info?

Zie www.boekenzolderleiden.nl

COLUMN | OMAR GHALY

Daar stonden ze, pal voor hun idealen: liberté, égalité, FNV

Nog nooit is studeren zo duur geweest als nu. Voor een bakje zwart goud op onze universiteit – en dan heb ik niet over die als koffie maskerende benzine die je uit de automaten haalt – betaal je iets minder dan twee euro. Gelukkig zijn er weinig types zo vindigrijp als de student. Zo ga ik tegenwoordig vaak naar een niet nader te noemen tent op de Nieuwe Rijn waar je voor twaalf uur alle koffie en thee voor €1,50 kunt krijgen, inclusief koekje ernaast. Een topdeal. Onlangs zat ik daar met twee vriendinnen te lezen bij het raam, we konden uitkijken over de gracht. Rond een uurtje of elf zagen we een groep mensen in oranje hesjes zich verzamelen voor de Koornbrug. We konden maar

niet bedenken wat deze groep hier precies kwam doen. We dachten eerst aan een fietsopruiactie maar dat bleek niet zo te zijn. Zo staarden we een kwartier naar buiten zonder ook maar een beetje aandacht voor onze boeken te hebben.

Op een gegeven moment vond ik de *smoking gun*, een man met een FNV-hesje. ‘Aha, het zijn stakers!’ riep ik uit. Vanaf toen werd mijn nieuwsgierigheid onbedwingbaar. Als kind van de Arabische Lente maakt mijn hart bij iedere vorm van protest een sprongetje. Opstaan voor je rechten, kom daar nog maar eens om in onze vierentwintiguurs-prestatieconsumptiemaatschappij. Maar daar stonden ze, pal voor hun idealen: liberté, égalité, FNV.

Op de aankleding was niets aan te merken. Er was een FNV-partytent, er werden FNV-sjaaltjes uitgedeeld. De CNV was er ook, maar hun merchandise was niet veel meer dan een enkel hesje, verloren in de massa. De organisatoren hadden een wagen geregeld van Frietenliefde en die draaide een puike dag. Er was zelfs een doedelzakspeler in kilt: ‘*They may take our lives, but they will never take our secondary arbeidsvoorwaarden.*’

In het café bleven onze actievoerders niet onopgemerkt. Mensen keken op van hun krantje en begonnen te speculeren over of ons afval nog wel zou worden opgehaald. We vreesden voor Utrechtse toestanden in onze binnenstad.

Toen om twaalf uur de koffie weer naar de normale prijs gestegen was, besloten we poolshoogte te nemen. Inmiddels stond er een voorman op het podium, naast hem wethouder personeelszaken Ashley North. De wethouder ontving de salariseisen op een mooi ingelijst blad. Hij sprak nog een paar woorden tot de massa, over hoe goed het was dat ze actievoerden en hoe hij hun eisenpakket zeker zou meenemen in verdere overleggen, en nog wat ambtelijke bewoordingen.

De FNV-voorman probeerde het publiek nog wat op te zwepen met een paar cynische opmerkingen in de trant van: ‘Eerst zien, dan geloven.’ Daarnaast dreigde hij ermee dat als de eisen niet werden ingewilligd het zomaar zou kunnen dat hardere actie nodig was.

Tevreden ging ik naar huis. De democratie doet zijn werk, men is gehoord en het afval wordt voorlopig nog opgehaald. Het is gezien, het is niet onopgemerkt gebleven.

Omar Ghalay studeert Egyptologie

‘Als kind van de Arabische Lente maakt mijn hart bij ieder protest een sprongetje’